

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази свагда о дану сваке представе на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. — Претплата се шаље администрацији „Позоришта“, у матичином стану, у Новоме Саду.

САРА БЕРНХАРДОВА.

(Наставак.)

Па каквом грозом признаје она ту страсну, ту грешну љубав своју!

Phèdre. Tu vas ouïr le comble des horreurs.

J'aime... A ce nom fatal je tremble je, frissonne.“

(Федра. Ти ћеш да чујеш многих страшних ствари. Ја љубим... При спомену самога имена сва стрепим, дрхћем.)

(И при тим речма задрхтала се у целом телу.)

J'aime...

(Ја љубим...)

Oeone. Qui?

(Енона. Кога?)

Phèdre. Tu connais ce fils de l' Amazone,

Ce prince si longtemps par moi — même opprimé.“

(Федра. Ти познајеш сина амазонкиног, тог кнежевића, кога сам тако дуго гонила.)

Oeone. Hippolyte! Grands dieux!

(Енона. Хиполита? Ох, велики богови!)

Phèdre. C'est toi qui l'a nommé!

(Федра. Ти си та, која си му изрекла име.)

Њена љубав страхан је грех, па за то не сме ни да спомене име хиполитово. Она вешто наводи Енону, своју дадиљу и повереницу, да она искаже то име, само да не би преко њених усана прешло признање њене грешне страсти.

Када изриче једно за другим реч: „J'aime“, (Ја љубим) одмах опажамо ужасну коб те њене грешне љубави, видимо целу трагичност, која лежи у тој љубави њезиној.

Глас, покрети и израз на лицу, све то редом казује јасно и разговетно, да је та љубав њезина и пропаст њезина.

У призору с Хиполитом сувише се дала занети од своје страсти. Када му исповеда, да га љуби, видимо, истина, очајну жену, коју заноси

слепа страст, али глас јој и кретања била су ипак сувише жива за жену федриног кова.

Сара је глумица, уметница новог, модернога кроја. Као да је створена за салон. Глас и покрети јој немају узвишеност класичне мирноће.

Сара нема јаког гласа, али га за чудо уме употребити и за најтрагичније ствари. У висини глас јој је слаб, али за то ипак може много да учини њиме, јер загушни, тамни глас, као израз силне страсти, може тако исто да дирне слушаоце, као и најјачи.

Страсна љубав федрина нашла је вешту приказивачицу у Сари, али очајно кајање федрино није јој пошло за руком. Видели смо, осећали смо грдан бол и големи очај Федре, коју море љубавни јади, али нас није могла потрести Федре, коју мори љута грижа савести.

Јако нас је потресла и доласком својим на крају, када је већ попила била отров, који јој мучи тело.

Равнодушност, коју показује према свему, и то како према ономе, што се збило, тако исто и према ономе, што ће се тек збити, поразила је све гледаоце.

Тихо исповеда Тезеју, мужу своме, свој грех, а да би макла руком и један једини пут. Мирно, равнодушно погледа у очи смрти, коју као да тражи отвореним, укоченим погледом ока свога. Као да види пред собом смрт, од које јој се смрзава врела крв у жилама. Још један пут погледа пуним, али укоченим погледом ока свога пред-а-се у даљину — па јој се онда тело опружи, укочи — изумире.

Истинита слика, која даје утехе души, која снажи душу, да не осећа никаква бола више на часу смрти, када се душа ослобађа земаљских окова.

IV.

„Adrienne Lecouvreur“ била је трећа улога, у којој сам гледао Сару.

Адријена Лекуврерова је драма, коју су Скриб и Легуве, ти добро познати француски писци, написали у своје време за Рашелку.

Адријена Лекуврерова као драма нема велике песничке вредности, али даје доста прилике глумици, која приказује Адријену, да покаже своју даровитост са најјаче стране.

И, заиста, Сара је и у тој улози показала, да је генијална уметница.

Ја не верујем, да има на свету глумице, која би у тој улози умела тако слатко смејати се, тако горко плакати, тако мило и љупко говорити, као Сара; не верујем, да има глумице, која би умела љубавну срећу, бајну тугу, слатке ваје, љубомору, очајање, патњу и страдање заљубљене душе, и на послетку тешку смртну борбу тако природно, тако просто, тако истинито приказати, као што то чини Сара у Адријени Лекувреровој.

Већ првим изласком својим на позорницу задобија гледаоце.

Она излази као Роксана, у расиновој трагедији „Бајазиту“, у богатом, златом, бисером и драгим камењем обилато искићеном турском оделу од жуте свиле, опасана црвеним, златом извезеним појасом.

Она проучава гласно своју улогу. Понавља на најразличитији начин прве речи, а никако не може да погоди прави глас, којим треба да говори.

После кратког огледа види јој се на лицу, да је погодила прави смисао, да је нашла прави израз за речи, које јој ваља казивати.

Чело јој се намршти, наоблачи, и тамним гласом изговара:

„Sortez! que le sérail soi désormais fermé...
Et que tout rentre ici dans l'ordre accoutumé!“

(Одлазите! Нека је серај од сада затворен...
И нека је овде опет све онако као што је било.)

За тим казује ведрим лицем и веселим гласом своме пријатељу, старом редитељу Мишонету, да је заљубљена у неког младог официра, који је одбранио од насртљивих нападача, када се кући враћала са игранке.

Тако лепо приповедати, тако дивно износити ведрину душе своје, тако слатко и мило ћеретати уме само Сара.

Долази њен бранилац, млади официр, који нико други није, него баш главом Мориц, гроф саски.

Она, сва блажена, лети му на сусрет радосним ускликом.

Тако радосно клицати уме опет само она.

Такав усклик може потећи само из такве душе, којој је срећа шарна дуга, а сваки тренут златна нада.

Очима пуних жара, устима пуних сласти, казује неком слутњом избранику срца свога своје бујне осећаје.

Хвата га испод руке, иде с њиме неколико корачаја, застаје, наслања се на њега, гледа му у очи, као да би хтела, да му загледа у дно душе његове, па му тако казује лафонтонову причу о пару голубова, који су се силно волели.

Друге глумице казују ту причу окренуте публици, али она не води бриге о публици, него казује то ономе, кога се то управо тиче.

Како у свему, тако се и у томе огледа њен особити начин приказа.

Најлепша мелодија на свету не може те тако очарати, као кад слушаш ту причу из њезиних уста.

То није више говор, него непрекидни уздицај заљубљене душе за драганом својим.

Чинило ти се као да слушаш гукање голубичино, када је казивала:

„Voilà nos gens rejoints, et je laisse à juger
De combien de plaisirs ils payèrent leurs peines.
Amants, heureux amants, voulez-vous voyager?
Que ce soit aux rives prochaines.
Soyez-vous l'un à l'autre un monde toujours beau,
Toujours divers, toujours nouveau,
Tenez-vous lieu de tout... comptez pour rien le reste.“

(И, гле, наши се мили и драги састаше! Могу мислити, каквим ће миљем да блаже муке своје. Љубавници, сретни љубавници, ако желите путовати, а ви путујте само до оближњих обала. Ви треба да сте једно другом што и овај лепо, бели свет: увек разнолик, увек нов и нов. Будите једно другом све... а све друго не узимајте ни у што.)

Глас јој заталасаваш валови сетних и радосних осећаја, а то валовито таласање пуни ти миљем и сетом душу твоју.

(Наставиће се.)

Л И С Т И Њ И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Звонар богородичине цркве.“ Романтична драма у 5 чинова, приказана је на нашој позорници 13 децембра о. г.)

Одмах с почетка морамо споменути, да је представа испала на задовољство нашег света, што долази у позориште. Било је ту тапшања и изазивања на сву меру, тако, да си се морао запитати, од куда долази то, да се та наша иначе доста хладна публика на један пут тако раскривила. Узрок тој појави, као што нам се чини, ваља пре свега тражити у томе, што се представа није отезала, него је све ишло, као што Немци кажу: „Schlag auf Schlag“, те је тако и целина јаче и непосредније утицала на гледаоце. Даљи узрок лежи у романтичности, коју публика увек радо има, па после и у томе, што су се све улоге добро знале, те тако не беше нигде записивања, што увек мути уживање у позоришту.

Ова представа беше, осим тога, по нас занимљива још и за то, што су наше млађе снаге имале прилике, да покажу, да ли се можемо чему од њих надати.

То очекивање наше оправдали су у неколико: г.г. В. Поповић, Димитријевић, Р. Поповић и Динић. Од њих је са свим на свом месту био г. Димитријевић, који је циганина карактеристично одиграо. Г. В. Поповић имао је лепих момената као Клод Фрело, али своју страсну љубав према Есмералди није казивао оном жестином и заносном ватром, без које Клод Фрело није Клод Фрело. Ко хоће да занесе друге, мора се и сам занети до неке мере. Г. Р. Поповић по спољашности био је са свим добар Квазимодо, али није био доста снажан у говору свом, да бисмо могли видети, да је у његовом гадном телу скривена најчистија, најпоштенија, најлепша душа. Тај контраст треба боље да искочи. Г. Динић лепо је изгледао као Феб, местимце је и говорио лепо, али је сваки час упадао у патетичан говор, па је у томе тако далеко ишао, да га више пута ниси могао ни разумети. Нека се чува од тога и нека му је увек на уму, да глумач никад није ради себе на позорници, већ ради пубlike, која тражи, да потпуно разуме све оно, што се говори на позорници.

О другим млађим глумцима, који су имали мање посла у комаду, можемо само толико рећи, да су знали своје улоге, а то је за сада доста. Поред мара, озбиљне воље, истрајности и учења моћи ће и они временом напред коракнути. Нека се теше тиме, што нико није постао преко ноћ готовим глумцем, него се то мора доста мучити и учити, док се нешто постигне.

Од старијих наших познаница са позорнице изврсна беше гђа Ружићка као Жервеза и гђа М. Рајковићка као Есмералда. Обе су приказивале као што треба. Припада им хвала, што су се у свему држале праве мере, а у сцени кад Жервеза позна кћер своју Есмералду развила су толико осећаја, да су у пубlike изавале бурно одобравање. Уз њих су биле добро пристале гђца Ј. Поповићева (Циганка) и гђца Б. Хаџићева (Мадлена). С.

(Недељни ред представа) У уторак 22. децембра: „Кин“. Позоришна игра у 5 чинова, написао Александар Дима, с француског превео К. Н. Христић. — У среду 23. децембра: „Гушче буковачко.“ Шаљива игра у 1 чину, с француског по Бајарду прерадио Ј. Ђорђевић. — За тим: „Партија пикета“. Шаљива игра у 1 чину, по Фурнијеру и Мајеру превео Ф. Оберкнежевић — У Суботу 26. децембра први пут: „Цар Јован.“ Трагедија у 5 чинова, написао Мита Поповић. — У недељу 27. децембра с новом поделом улога први пут: „Повондирена тиква“. Шаљива игра у 3 чина, написао Ј. С. Поповић.

П О З О Р И Ш Т Е.

* (Народно позориште у Београду) „Београдски Дневник“ у свом броју од 11. децембра о. г. пише: „У суботу је приказиван нов комад: „Каишари јавнога мишљења“ од Ожијера. Комад је примљен добро, али се види, да наша дружина понајтеже приказује финије конверзационе игре из највишег друштвеног живота европеког. Тенденција је комада да покаже како је одвратна и убитачна продана журналистика.

У среду 19 о. м. био је познати комад: „Живот једне глумице.“ Главне су улоге приказивали г. Цветић и гђа Гргурова. Комад је у опште добро примљен. Ложе су, као обично, заузеле биле отменим грађанством.

За нов комад „Племићка“, трагедија у 5 чинова од Р. Фоса, већ су подељене и раздате улоге и неколике потребне декорације спремају се.

У суботу заказани „Кин“ неће се моћи приказивати због изненадних препрека, него ће место тога бити познати комад „Госпе и Хусари“, од Фредра. Главну улогу, старог мајора, приказиваће г. Ђ. Рајковић.“

С И Т Н И Ц Е.

* (Двадесетогодишњица глумице Бајзове.) „Наг. Нов.“ пишу: „21. децембра о. г. навршила је госпођа Ивана Бајза-Славикова двадесет и пет година свога глумачкога рада. Ступила је наиме 21 децембра 1856. први пут на хрватску позорницу у позоришној игри: „Два пиштоља“ Ако икоји члан хрватске позоришне дружине, госпођа Бајза-Славикова може о себи рећи, да је за цело ово време вавда ревно и пожртвовањем вршила своју дужност.

Даровита и свом душом уметности одана, гђа Бајза-Славикова створила је толико узоритих уметничких прилика, да ћемо се ње вавда с милином и захвалношћу сећати. Глумачка дружина, коју је предводио равнатељ г. Мандровић, привела је свечарици данас на спомен красан лавор-венац од сребра, израђен у ателијеру г. Булвана и Печака. Желимо врло заслужној глумици, а желимо и нашем позоришту, да се што пре предигне од тешке болести, која је већ десет месеца држи у постељи.“

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

21. ПРЕДСТАВА.

ВАН ПРЕПЛАТЕ.

У НОВОМЕ САДУ У НЕДЕЉУ 21. ДЕЦЕМБРА 1881.

Ц И Г А Н И Н.

ПОЗОРИШНА ИГРА У 3 ЧИНА, С ПЕВАЊЕМ И ИГРАЊЕМ, НАПИСАО Е. СИГЛИГЕТИЈА, ПОСРБИО
Ј. М. ШИМИЋ, ЗА ПОЗОРНИЦУ УДЕСИО А. ХАЏИЋ, МУЗИКА ОД А. МИЛЧИНСКОГ.

О С О Б Е

Градић, спахија	Р. Поповић.
Глиша Краткић, богат тежак, нежењен старчеља	Банковић.
Ђорђе, његов синовац	Ружић.
Макса, тежак	Јовановић.
Ракила, његова жена	Ј. Поповићева.
Евица, њена кћи из првога брака	Л. Хаџићева.
Живко, циганин	Лукић.
Петко, његов син	Добриновић.
Ружица, његова кћи	М. Рајковићка.
Јевта, спахински пандур	Димитријевић.
Кишбиров	Рашић.
Анка	С. Димитријевићка.
Сара	Д. Адамовићева.
Пела	Б. Хаџићева.
Кум	Станојевић.

Збива се у градићевом селу.

У уторак 22. децембра: „КИН“. Позоришна игра у 5 чинова, написао А. Дима,
с француског превео К. Н. Христић.

Улазнице могу се добити у позоришној писарници од 9—12 сахата пре подне и од 3—5
сахата после подне, а у вече на каси.

Ко од наших поштованих претплатника жели своја места задржати и за ову представу, нека
се изволи тога ради пријавити у позоришној писарници најдаље до 11 сахата пре подне.

Бољује: БАРБАРИЋ.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК ОКО 10 САХАТА.